

Udtalelse om tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år i 2021

Denne årlige udtalelse med bilag vedrører politikredsens tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år i 2021.

1. Resultater og udvikling

Tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2021 været foretaget 113 tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år med henblik på afhøring eller fastlæggelse af identiteten.
- Set over en 5-årig periode er antallet af tilbageholdelser i 2021 på niveau med de foregående år.
- Størstedelen af tilbageholdelserne i 2021 (88 ud af 113) ses at være foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.

Enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2021 alene været 3 enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år. Enerumsanbringelserne er fordelt på 3 politikredse, mens 9 politikredse slet ikke har anvendt enerumsanbringelse i 2021.
- Set over en 5-årig periode er antallet af enerumsanbringelser det laveste. I 2020 blev der foretaget 5 enerumsanbringelser.

- I de 3 tilfælde, hvor der i 2021 blev foretaget enerumsanbringelse, ses enerumsanbringelserne ikke at være foretaget i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 75 b.

For at belyse udviklingen på området fremgår data for de seneste 5 år af bilag 1.

2. Særligt vedrørende tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

De regionale statsadvokater har i deres udtalelse til Rigsadvokaten fremhævet, at 88 af de 113 tilbageholdelser er foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.

De regionale statsadvokater har for så vidt angår de resterende 25 tilbageholdelser bemærket, at det er det samlede tidsrum for tilbageholdelsen, som statsadvokaterne har vurderet i sagerne. Disse omfatter således bl.a. tilfælde, hvor der har været grundlag for en indledende og kortvarig tilbageholdelse med henblik på fastlæggelse af identitet mv., men hvor det er vurderingen, at der ikke har været grundlag for den efterfølgende tilbageholdelse for at foretage eksempelvis afhøring på stedet eller indtransport til politistationen. Derudover indgår tilfælde, hvor betingelserne for tilbageholdelserne efter retsplejelovens regler ikke var opfyldt, men hvor tilbageholdelse i stedet for kunne være foretaget i medfør af politiloven.

Tilbageholdelserne er primært foretaget i sager, hvor der har været mistanke om grov kriminalitet, herunder (forsøg på) manddrab, våbenbesiddelse, røveri, (grov) vold, brandstiftelse og trusler. Desuden har der været foretaget tilbageholdelser i sager vedrørende indbrud, narkotikakriminalitet, hærværk og brugstyveri.

I forhold til tilbageholdelser foretaget i forbindelse med mistanke om butikstyveri har politikredsene i 12 tilfælde i 2021 tilbageholdt mistænkte personer under 15 år. I 2 af sagerne fandt statsadvokaterne, at betingelserne for tilbageholdelserne var opfyldt, idet de mistænkte personer nægtede at oplyse deres identitet, ligesom tilbageholderne var af forholdsvis kort varighed. I de øvrige 10 tilfælde har statsadvokaterne vurderet, at betingelserne for tilbageholdelsen ikke var opfyldt. Statsadvokaterne har i hver enkelt sag fulgt op på dette over for politikredsene.

I 2021 var der kun 3 tilbageholdelser, der strakte sig ud over 6 timer. Disse tilbageholdelser skete på baggrund af mistanke om forsøg på manddrab samt grov vold. De regionale statsadvokater har vurderet, at den tidsmæssige udstrækning af disse

tilbageholdelser var i overensstemmelse med reglerne, jf. retsplejelovens § 821 a, stk. 4.

3. Særligt vedrørende enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år

De regionale statsadvokater har fremhævet, at de 3 enerumsanbringelser i 2021 ikke ses foretaget i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom, hvilket ikke er tilfredsstillende.

Statsadvokaterne har samtidig bemærket, at de 3 enerumsanbringelser har været kortvarige. I to af tilfældene med en varighed på henholdsvis 5 minutter og på 1 time og 45 minutter. I det sidste tilfælde kunne den tidsmæssige periode for enerumsanbringelsen ikke fastlægges præcis, men den samlede tilbageholdelse varede 28 minutter. Som i de foregående år er der heller ikke i 2021 foretaget enerumsanbringelser, som tilnærmelsesvist har strakt sig ud over den tidsmæssige grænse på 6 timer, jf. retsplejelovens § 821 a, stk. 4.

Statsadvokaterne har særskilt drøftet enerumsanbringelserne med de tre politikredse, hvilket bl.a. har ført til interne drøftelser og lokal indskærpelse af regelsættet.

4. Løbende tilsyn med området

De regionale statsadvokater har i deres løbende tilsyn med politikredsene i 2021 - herunder på tilsynsbesøgene i politikredsene - haft fokus på området og drøftet politikredsenes tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år. Statsadvokaterne har i forbindelse med tilsynsbesøg, møder samt ved konkret feedback indskærpet regelsættet over for de politikredse, der har foretaget tilbageholdelser eller enerumsanbringelser som ikke har været i overensstemmelse med reglerne. Statsadvokaterne har herudover fremhævet over for politikredsene, at tilbageholdelserne ikke udstrækkes længere tid end absolut nødvendigt. Flere politikredse har derfor også gennemført eller planlagt undervisning af relevant fagpersonale, indskærpet reglerne over for relevante medarbejdere samt revideret procedurerne for dokumentation på området. Statsadvokaten i København har endvidere som led i tilsynet bl.a. gennemført et målrettet undervisningsforløb i en politikreds, ligesom der har været afholdt møde med både politi og anklagemyndighed i en anden politikreds.

Statsadvokaterne har endvidere oplyst, at der fortsat er et stort fokus i politikredsene på korrekt anvendelse af reglerne for tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år, og at der i flere politikredse fortsat er fokus på

undervisning og videndeling samt registrering og korrekt udfyldelse af skemaer, når der foretages tilbageholdelser og enerumsanbringelser. Flere politikredse opererer med faste regler for vagtchefens forudgående godkendelse af tilbageholdelsen, ligesom der i en politikreds gives løbende feedback på alle tilbageholdelser og enerumsanbringelser.

Statsadvokaterne har desuden haft fokus på politikredsens brug af magtmidler i forhold til mistænkte personer under 15 år. I forlængelse heraf har statsadvokaterne på tilsynsbesøg i 2021 indskærpet, at brugen af håndjern som det helt klare udgangspunkt ikke bør anvendes ved tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år. Statsadvokaterne vil i forbindelse med de kommende tilsynsbesøg drøfte området nærmere og herunder udbrede "best practice" mellem politikredsene.

De regionale statsadvokaters og politikredsens fokus på området fortsætter fremadrettet. Statsadvokaterne vil i 2022 følge op på udviklingen og initiativer, der er iværksat i de enkelte politikredse.

Derudover har Rigsadvokaten revideret afsnittet i Rigsadvokatmeddelelsen om unge lovovertrædere for at præcisere, hvornår der skal ske indberetning af tilbageholdelser og enerumsanbringelser af personer under 15 år.

På baggrund af drøftelser i anklagemyndighedens implementeringsforum - med inddragelse af tre politikredse og statsadvokaterne - blev der i juni 2022 implementeret et nyt skema til brug for registrering af tilbageholdelser og enerumsanbringelser. Det nye skema er forenklet og gjort mere overskueligt for i højere grad at understøtte indberetningsordningen. På implementeringsforummet var der endvidere enighed om, at en styrkelse af det lokale samarbejde, herunder undervisning og et tættere samarbejde og dialog med vagtcheferne vil være rette tiltag for søge at bringe de ganske få enerumsanbringelser i overensstemmelse med reglerne.

Statsadvokaterne har over for politikredsene indskærpet nødvendigheden af en korrekt og fyldestgørende registrering af sagerne til brug for det løbende tilsyn. Lokale retningslinjer m.v. fra politikredsene er endvidere blevet delt som led i 'best practice', inspiration og vidensdeling i forbindelse med statsadvokaternes tilsyn på området. Statsadvokaterne har oplyst, at der også fortsat vil være fokus herpå i forbindelse med det løbende tilsyn.

Rigsadvokaten kan oplyse, at fokus på området vil blive fastholdt og der vil blive iværksat de nødvendige tiltag, som udviklingen eventuelt måtte kræve. Rigsadvokaten finder dog

også anledning til at bemærke, at antallet af enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år er meget lavt, hvilket er særdeles positivt.

5. Opmærksomhedspunkter i forhold til udvikling, opgørelsesmetode og datagrundlag

Denne udtalelse er udarbejdet på baggrund af en udtalelse fra Statsadvokaten i København og Statsadvokaten i Viborg. Udtalelsen fra de regionale statsadvokater er udarbejdet på baggrund af politikredsens indberetninger til statsadvokaterne for 1. og 2. halvår 2021 om grundlaget for tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år. Helt kortvarige tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år - der alene sker med henblik på at fastlægge identiteten men uden en egentlig afhøring mv. - skal i overensstemmelse med præciseringen i Rigsadvokatmeddelelsen ikke længere indberettes og indgår derfor ikke i opgørelsen i 2021.